

اجابت دعا پاداش تلاش ماست/ ضرورت همراه کردن دعا با تدبیر و اقدام عقلانی

اجابت دعا و به فریاد رسیدن خدا، پاداش تلاش ماست و بی‌جهت نیست و معنی قرآنی دعا هم یعنی خدا را به کمک خواستن و از خدا یاری خواستن. دعا در جایی است که ما، در سطح فردی و اجتماعی گام برداریم و حرکت درست و عقلانی کنیم و از خدا نیز کمک بخواهیم.

اجابت دعا و به فریاد رسیدن خدا، پاداش تلاش ماست و بی‌جهت نیست و معنی قرآنی دعا هم یعنی خدا را به کمک خواستن و از خدا یاری خواستن. دعا در جایی است که ما، در سطح فردی و اجتماعی گام برداریم و حرکت درست و عقلانی کنیم و از خدا نیز کمک بخواهیم.

سیدیحیی یثربی، استاد برجسته فلسفه و عرفان اسلامی و نویسنده «، تفسیر روز؛ raquo؛ در گفت‌وگو با خبرگزاری بین‌المللی قرآن (ایکنا)، به بیان نکاتی در باب معنا و جایگاه دعا پرداخت و در ابتدا با اشاره به چند نکته مقدماتی گفت: اولاً باید توجه داشت که اسلام یک دین سیاسی اجتماعی است و نه یک دین فردی و مانند ادیان فردی نیست که هر کسی تلاش می‌کند تا خود را نجات دهد.

یثربی اظهار کرد: برای مثال در ادیان هندی روحی که به این دنیا آمده آلوده است و سعی می‌کند تا با ریاضت و فانی شدن و با خارج شدن از چرخه هستی و دوباره بازنگشتن به این دنیا نجات یابد، اما اسلام دین زندگی اجتماعی است و دنیا را اهمیت می‌دهد و خوبی‌های دنیا را حسنه می‌شمارد.

یثربی با بیان این که دین سیاسی و اجتماعی نیازمند عقل و تدبیر است، ادامه داد: دین ما نیازمند تدبیر عقلانی است؛ مخصوصاً زندگی امروزی و مخصوصاً زندگی هزار سال دیگر روز به روز پیچیده‌تر می‌شود و به عقلانیت بیشتری نیاز خواهد داشت؛ بنابراین اگر بخواهیم اسلام پیاده شود مسلمانان باید توان تدبیر عقلانی زندگی را داشته باشند و فقط در خلوت نشستن و ذکر گفتن کافی نیست بلکه تدبیر لازم است.

درست این است که ما آن وظیفه اصلی‌مان را انجام دهیم، یعنی مردمانی خردورز و عاقل باشیم و پیچیدگی‌های زندگی سیاسی و اجتماعی‌مان را درک کنیم و کارهای جامعه را از اقتصاد گرفته تا فرهنگ درست اداره کنیم و در راه رسیدن به یک جامعه خوشبخت و دارای امن و آسایش گام برداریم، و آن وقت از خدا هم کمک بخواهیم

وی یکی از نمونه‌های تدبیر را مدیریت اختلاف دانست و با اشاره به این که در حال حاضر مسلمانان ناتوان از اداره اختلافات خود هستند بیان کرد: انسانی که رشد عقلی داشته باشد می‌تواند درگیری را اداره کند اما اگر چنین رشدی را نداشته باشد این درگیری به خشونت و خونریزی و ... منجر می‌شود و شرایط کنونی مسلمانان نشان می‌دهد که بخشی از جامعه اسلامی از رشد عقلی کافی برخوردار نیست و ما اگر مسلمانیم و اسلام را قبول داریم باید توان تدبیر زندگی‌مان را داشته باشیم و یک جامعه نمونه و الگو از نظر رفاه، از نظر آرامش، آزادی و رعایت حقوق و ... ایجاد کنیم.

یثربی در ادامه با اشاره به دو جایگاه اصلی و دو نوع مواجهه با دعا گفت: ما دعا را به دو معنا به کار می‌بریم؛ یکی دعایی که وقتی کسی مریض می‌شود و یا مشکلی پیدا می‌کند به دعانویس مراجعه می‌کند و نوشته می‌شود و یکی دعایی که خوانده می‌شود و چه در دعای نوشتنی و چه در دعای خواندنی معمولاً ما به دنبال حاجتی هستیم. متأسفانه دعانویس‌ها آیات و سوره‌های قرآن را در این جایگاه قرار داده‌اند که اگر می‌خواهی فلان حاجت تو برآورده شود فلان سوره را بخوان و یا اگر می‌خواهی مریض شما خوب شود فلان آیه را بنویسید و به همراه مریض داشته باشید. عرف جامعه ما الان متأسفانه این است و دعا برای حاجت خواستن است.

وی افزود: در واقع ما می‌گوئیم که خدایا فلان کار را برای ما بکن، فلان مشکل ما را حل کن و به همین شکل ادامه می‌دهیم اما به نظر می‌رسد که درست این است که ما آن وظیفه اصلی‌مان را انجام دهیم، یعنی مردمانی خردورز و عاقل باشیم و پیچیدگی‌های زندگی سیاسی و اجتماعی‌مان را درک کنیم و کارهای جامعه را از اقتصاد گرفته تا فرهنگ درست اداره کنیم و در راه رسیدن به یک جامعه خوشبخت و دارای امن و آسایش گام برداریم، و آن وقت از خدا هم کمک بخواهیم.

یثربی خاطرنشان کرد: معنی قرآنی دعا یعنی خدا را به کمک خواستن و از خدا یاری خواستن و نه این که کاری انجام ندهی و بگوئی که تو برو و به جای من کار کن؛ مانند بنی‌اسرائیل که بنا به روایت قرآن کریم به موسی(ع) گفتند تو برو بجنگ و ما اینجا ایستاده‌ایم، در جامعه و در جای خود بایستیم و بعد بگوئیم که خدایا به حق فلان و فلان و این مشکلات را برای ما حل کن. من نظرم این است که چنین شکلی از دعا درست نیست؛ بلکه دعا در جایی است که ما، چه در سطح فردی و چه در سطح اجتماعی، گام برداریم و حرکت درست و عقلانی کنیم و به تدبیر درست زندگی سیاسی و اجتماعی‌مان بپردازیم و از خدا هم کمک بخواهیم.

وی با بیان این که اجابت دعا و به فریاد رسیدن خدا پاداش تلاش ماست و بی‌جهت نیست، عنوان کرد: خدا در قرآن می‌فرماید آن‌هایی که گمراه شدند و به گمراهی‌شان ادامه دهند خدا گمراه‌ترشان می‌کند و این کیفر آنان است و آن‌هایی که راه هدایت را در پیش بگیرند خدا بر هدایت آنان می‌افزاید و پاداش می‌گیرند، پس اگر ما فرصت‌های شخصی‌مان یا فرصت‌های خانواده یا فرصت‌ها مملکت را بسوزانیم و مفت از دست بدهیم و آن وقت منتظر شب قدری باشیم و بگوئیم که خدایا ما نشسته بودیم و تو حالا بیا و کارهای ما را انجام بده، این نه با عقل سازگار است و نه با منطق و نه از این گونه دعاها ما نتیجه می‌گیریم. شاید بیشترین دعاها را بعضی جامعه‌ها می‌خوانند اما کمترین موفقیت‌ها را دارند. چرا؟ به دلیل این که در آن جوامع کار درست انجام نمی‌پذیرد.

وی ادامه داد: ما چرا راه دوری برویم؛ در زندگی مسلمانان در کنار رسول خدا(ص) هر جا تدبیر درست بود و سر حرف خود و پای کارشان می‌ایستادند نتیجه می‌گرفتند؛ مانند جنگ بدر یا جنگ احد که تیراندازان جای خود را ترك کردند. هر جا که ما درست عمل نکنیم، حتی اگر رسول خدا هم در کنار ما باشد، شکست خواهیم خورد.

وی در پایان اضافه کرد: مناسب است که اولاً برای خودمان و برای جامعه‌مان و برای عموم مسلمانان از خدا درخواست عقل کنیم و خودمان برای به کار گرفتن عقل‌مان تلاش کنیم و برای این که بهتر موفق شویم نیز هم برای خودمان و هم برای جامعه‌مان و هم برای جهان اسلام از خدا هم یاری بخواهیم.